

Transkribering: BAKOM BOKHYLLAN Podd #13 – Kom igång med uppsatsen

-Bakom bokhyllan.

Anslag, blandade röster:

- I de här kurserna ingår ju att man ska ha ett kritiskt förhållningssätt till det man läser.

-Det är ju om du lyssnar på ordet självständigt arbete. I första hand så är det ju ett självständigt arbete och studenten får ju gå emot sin handledare.

-Ofta är ju problemet antingen att man tycker att man hittar alldeles för mycket kanske hundratusentals resultat eller så tycker man att man inte hittar någonting.

-Och sen ska vi se om det finns lite tips och tricks när man söker man kan kombinera t.ex. ord....

Pgm-ledare:

B-uppsats! Vilket helvete! Det är bara en enda röra av metod och teori och massa skitbegrepp och perspektiv och allt vad fan det kallas man ska hålla isär och förväntas göra någonting vettigt med. Alla akademiker kan dra åt helvete.

Så där lät användaren Ubbe1 på Flashback 2005 i en tråd som handlar om att skriva uppsats. Och alla som skriver eller har skrivit sin första uppsats kan nog känna igen sig i frustrationen, åtminstone lite grand.

I det trettonde avsnittet av Bakom bokhyllan så ska vi försöka ge lite stöd och hopp till alla som ska eller har skrivit uppsats eller självständigt arbete.

Jag som pratar heter Karl Edqvist och det här som du hör i bakgrunden det är en föreläsning om källkritik sökstrategier och referenshantering som hölls på Stockholms universitetsbibliotek i början av mars.

Föreläsaren heter Emil Erixon och är bibliotekarie. I slutet av den här podden så kommer han berätta om några av de viktigaste tipsen från den här föreläsningen.

Först så ska vi träffa två forskare som är experter på självständigt arbete. Katarina Reiman och Ylva Falk.

Katarina Reiman:

Jag är alltså Katarina och jag jobbar på Institutionen för språkdidaktik där jag har hand om självständiga arbeten som kursansvarig på grundnivå.

Ylva Falk:

Jag är Ylva och jag jobbar också på Institutionen för språkdidaktik och jag är kursansvarig för självständigt arbete på avancerad nivå.

Pgm-ledare:

Och om vi börjar då från början på något sätt. Självständigt arbete vad är det för någonting? För jag tänker när jag pluggade så hette det uppsats. Är det någon skillnad där?

Katarina Reiman:

Ja, men där finns ju lite förvirring för vi talar om tjänstlediga arbeten och vi talar om studier, och vi talar om uppsatser. Men självständigt arbete är ju en form av uppsats som en examinerande lite längre text som studenten skriver i slutledet av sina studier. Här på lärarutbildningen skriver ju studenterna två sådana här självständiga arbeten.

Pgm-ledare:

Uppsatser som B och C, det finns inte kvar?

Katarina Reiman:

Det finns inte kvar. Inte efter Bologna-processen när alla universitet i Europa skulle ha samma system. Då ska de heta samma sak så man förstår vad man pratar om.

Ylva Falk:

Fast studenterna kallar ju väldigt ofta för B- och C-uppsats i kommunikationen med oss.

Det hänger kvar liksom?

Så på något sätt hänger ordet kvar.

Pgm-ledare:

Om vi tar grunderna liksom med en uppsats eller av självständigt arbete. Man börjar då med ett syfte kanske och sen teori och metod. Vad kan du säga om det?

Katarina Reiman:

Väldigt specifika akademiska begrepp som du lyfter med syfte och teori och bakgrund och så vidare. Men de här uppsatserna är ju uppbyggda just på det sättet. De ska likna vetenskapliga texter och arbeten. Därför börjar man med ett syfte. För när man forskar, det är ju det som är så typiskt för forskning, att man måste vara väldigt fokuserad och veta vad det är man ska titta på, vad man ska granska eller undersöka och då måste man ha ett syfte som styr så att man vet vad det är man gör.

Vad är syfte för något?

Ylva Falk:

Ja, det är någon form av problemformulering där man försöker göra det lite snävt vad det faktiskt är man vill undersöka. Och det viktigaste som vi försöker jobba mycket med när vi diskuterar syften och syftets formuleringar det är ju att det ska vara undersökningsbart.

När man har formulerat då var det är man vill undersöka så måste man ju börja fundera på vilken metod man ska använda för att få fram svar på det här syftet. Om det då är intervjuer eller observationer eller man gör läromedelsanalys. För det är det här att åter igen det måste vara undersökningsbart. Jag måste ha en metod som passar för det här syftet.

Katarina Reiman:

När man har bestämt sig för sitt syfte, ringa in delar formulera det och valt en metod så börjar man ju också att läsa in sig på teorin. Och man veta hur många som tidigare har beforskats och vilka resultat man kommit fram till. Så att man inordnar sig på det vetenskapliga fältet som man är intresserad av.

Pgm-ledare:

Jag tänkte på det här med vetenskaplighet och att hänvisa till tidigare forskning. Hur ska man tänka som student, man är inte riktigt forskare men man måste ändå arbeta litet som en forskare eller?

Katarina Reiman:

Absolut arbetar man som en forskare när man är student och skriver självständigt arbete redan på grundnivå. För det handlar ju om den här noggrannheten och de här etiska principerna, att man faktiskt måste vara trovärdig, måste ange sina källor sina referenser. Visa att man är påläst osv. Så att absolut ska man tänka så också när man är student. Sedan behöver ju inte till exempel forskningsbakgrund eller den teori man skriver vara så väldigt djup eller bred i det man skriver på grundnivå.

Pgm-ledare:

Det här tycker jag verkar vara svårt, att i ett fält veta allt som har forskats tidigare. Hur ska man förhålla sig till det som student?

Ylva Falk:

Det går ju inte så klart. Man kan inte förhålla sig till allting som tidigare har forskats inom det här området. Men man får läsa på och man får titta på framför allt vi brukar rekommendera

att man försöker leta upp källor som är nya. Så att deras forskningsbakgrund täcker en hel del och så går man vidare och titta på vad de har för referenser men ändå liksom gå inte till en källa först som är från 2001 idag för att då behöver uppdatera dig så mycket utan försök hitta någonting nytt. Sedan kommer handledaren in där och hjälper och försöker styra upp det och säger, att det där kanske inte är riktigt relevant för din studie. Det där är lite för gammalt eller där kommer du inte kunna använda dig av i en diskussion och så plockar vi bort det.

Pgm-ledare:

Om vi kommer in på handledning då. Vad gör en handledare egentligen för en student? Vad för typ av hjälp kan man förvänta sig?

Katarina Reiman:

Handling handlar väldigt mycket om att student och handledare möts i ett gemensamt samtal om den text som studenter håller på att skriva. Bollar idéer. Handledaren kanske puffar lite i någon riktning och bromsar lite i en annan riktning. Ger lite goda råd. Men också handledare för brottas många gånger med de här sakerna. För det är ju alltid nya frågor och nytt material som studenten hanterar.

Pgm-ledare:

Om man inte skulle hålla med eller man har olika åsikter med sin handledare. Hur hanterar man det?

Ylva Falk:

Det händer ju då och då förstås. Det är ju, om du lyssnar på ordet självständigt arbete. I första så är det ju självständigt arbete och studenten får ju gå emot sin handledare. Studenten kan t.o.m. välja att gå upp till examination även om handledaren säger att jag tycker inte att det här är klart. För det är studenten som svarar för arbetet och inte handledaren. Men det brukar inte bli så ofta tycker jag, att studenterna går emot handledaren utan tvärtom kanske vill ha lite för mycket i handen där vi som handledare istället försöka putta och göra dem mer självständiga.

Pgm-ledare:

Hur ska man tänka som student i så fall? Måste man svara avvägning på något sätt.

Katarina Reiman:

Det klart det är en svår avvägning men sedan är studenter olika varandra. Så att vi ser ju naturligtvis alla de här sorterna som Ylva just beskrev. Så att en lämplig balansgång att

försöka jobba, för att skriva den där uppsatsen är ju ändå någonting som sker ganska mycket på kammaren. Man sitter med sin text och man formulera sig och så vidare. Och när det blir svårt eller man har frågor då vänder man sig till sin handledare och ber att få samtal eller ber att få återkoppling. Vilket vi ju alltid ger under sådana här är strukturerade former. Så att också vi handledare funderar ju lite på våra studenter som individer och tänker att den här skulle behöva lite mer och den här kanske kunde klara sig lite mer om självständigt.

Ylva Falk:

Studenterna sinsemellan kan ju handleda eller stötta varandra väldigt väldigt bra. Ibland försöker schemalägga studenterna, att de träffas en timme före handledningstillfället och sitter och diskuterar varandras texter. Det tror jag är jätte jättegivande. För det är så mycket lättare att se en text utifrån, som man själv inte har skrivit och reflektera över den. Den reflektionen kan du sedan ta med dig in i din egen text.

Trailer:

Bakom bokhyllan, allt utom boktips.

Pgm-ledare:

Om man tänker vad som brukar vara svårast för studenter, är det de här att man blir lite hemmablind eller att komma igång eller vad brukar svara svårast?

Katarina Reiman:

Hitta olika saker men just att komma igång är nog svårt för många. Det handlar om att man kanske första gången förväntas skriva igen, akademiskt. Vad ska vi säga, en akademisk diskurs. Man ska skriva på ett speciellt sätt. Det ska vara stringent och språket ska vara ha en viss stil och man får inte ha några egna tankar och åsikter och allt ska det finnas referenser på. Men när studenter har brottats med det här en tid så hittar de den här tonen och då brukar det börja löpa på ganska bra. Men jag brukar säga att, och Ylva också, att när vi skriver så brottas vi. Alltid när man skriver ingår det något var någon form av motstånd. Vi kämpa alla med texten när vi skriver.

Ylva Falk:

Vi har ju nu, de får ju en färdig mall att skriva i där de olika kapitlen står och det står förklarat vad. Under inledning ska du skriva lalalalala. Vi tror att det här hjälper oerhört. Det gör att å ena sidan kan de skriva på olika ställen. De kan skriva lite under tidigare forskning och skriva lite om metod parallellt. Men också psykologiskt sätt. För att det vet ju vi som forskare, det där när man drar upp ett tomt Word-dokument att själv börja skriva en introduktion och stirrar på den tomma skärmen då går man ju väldigt lätt i baklås.

Skönare när det står lite grand från början.

Ja!

Vad gör man då om man kör fast?

Katarina Reiman:

Om du kör fast i din teoridel, skriv lite metod och analysera ditt material. Fundera på din inledning. Dvs flytta i din egen text. Läs någonting, gå till biblioteket och se om du hittar någon spännande artikel. Prata med dina kompisar. Det finns en mängd sätt att komma ut och gå ifrån den här skrivkrampen.

Och vi brukar faktiskt på grundnivå ägna en liten stund och prata om det här med vilka strategier man har för att komma igång att börja skriva för studenter. Vi andra som skriver har ju också alla de här beteendena att vi hittar på att kanske vi först borde tvätta lite och kanske vi borde diska och sen ska hunden gå ut då allt det där som ska göras innan man kan börja skriva. Men också hur man ska hantera det här när man har låst fast. Man har låst fast. Man kan inte se något utväg i sin egen text.

Ylva Falk:

Jag brukar säga åt studenten också att på kvällen när man avslutar sitt arbete så är det väldigt viktigt att man tänker, ja, och i morgon ska jag skriva om det här så att man har förberett sig inför morgondagen så att man inte slutar med, Nu var jag färdig med det här. Nu vet jag inte alls vad jag ska tänka på i morgon.

Ha någon slags disposition disposition för ditt arbete?

Ja!

Katarina Reiman:

Absolut och på grundnivå så försöker vi under kursen också stötta studenterna i det här att få ett flöde i skrivandet så att vi puffar dem framåt och ger dem lite input. En föreläsning om metod eller som sagt ett biblioteksbesök som ger dem liksom material att tänka på att skriva om.

Pgm-ledare:

Som lärare då eller handledare, vad brukar vara svårast för er?

Är det är liksom det psykologiska eller hålla koll på allt och alla nya frågeställningar eller bedömningsfrågor?

Katarina Reiman:

Bedömningsfrågor är alltid svåra och när man har handlett en student och man har sett en process och man har sett en progression så känns det brutalt ibland att sätta ett betyg. Men därför pratar vi också betyg med våra studenter och läser betygskriterier osv. för att lindra det här för alla på något sätt. Många får ju goda betyg och det är ju roligt.

Jag upplever att det är svårt då när en student går i lås eller är på väg i fel riktning eller, vilket ofta händer, att det blir för stort och för brett. Försöka hitta för det är ju ändå studentens arbete. Studenten ska känna att det här är spännande och meningsfullt. Att då handleda på ett sådant sätt att man kan öppna och visa, tänk om skulle det här vara en möjlighet eller att hitta en sån här positiv och konstruktiv ton. Det kan ibland vara svårt.

Ylva Falk:

Det kan också vara svårt när studenten känner att det är lite läskigt att ge ifrån sig text och gärna sitter och håller på den lite för länge. Veckorna går och sen efter några veckor så dimper det ned åtta sidor som man inte har handlett fram på något sätt. Det är tufft, tycker jag.

Då ska studenten försöka höra av sig tidigare?

Ja. Vi har ju scheman för när text ska lämnas in. Påpekar att den behöver inte vara liksom färdig. Skriv gärna, det här är bara anteckningar.

Ja, hur pinsamt är du skicka en text som inte är så bra?

Jag tycker inte det men många studenter tycker det. Många studenter tycker det, men vi som läser mycket text.

Katarina Reiman:

Jag brukar säga till studenterna att jag är så van att läsa sådan här text in progress. Spelar ingen roll. Vi har olika skrivprocesser också. Vi började i olika ändar. Vi gör olika typer av utkastat och utkastat är utkastat och färdig text är sen en annan sak.

Pgm-ledare:

Om vi går fram lite nu, när man har lämnat in uppsats så kommer någonting som heter opponering. Hur går det till att varför gör man det?

Katarina Reiman:

I de här kurserna, självständigt arbete och över huvud taget i den vetenskapliga världen så ingår ju också att man ska ha ett kritiskt förhållningssätt till det man läser.

I det här kritiska förhållningssättet så ingår att man läser och granskar en kamrats text. Och med kritisk betyder i den här bemärkelsen inte att hitta fel utan att granska lite olika synvinklar. Utgå från like olika delar av texten. Så då ska man läsa och noggrant en kamrats text och diskutera den. Ställa frågor, hur tänkte du här? Varför gjorde du det här valet?

Varför valde du den här skolan?

Hur tänkte du när du gjorde det här beslutet?

Som respondent ska man svara på det här och kunna försvara sitt eget arbete.

Pgm-ledare:

Det låter så himla allvarligt det här med att försvara och kritisera. Hur vet man vad som är rätt nivå på det liksom?

Ylva Falk:

Vi påpekar att det bör bli ett konstruktivt samtal där opponenter lyfter på de flesta stenarna i texten och ser och just ställer intresserade frågor. Vad fick dig att välja den här metoden och det brukar. Opponeringen brukar vara väldigt väldigt givande för alla parter. De flesta tycker det är väldigt kul. Å ena sidan att någon har läst ens egen text så noga, och sen att få prata om den också.

Men det är liksom inte att sticka hål på varandras ballonger?

Nej, det ska vara ett tillfälle för lärande där man lär sig någonting nytt. För här presenteras ju nya resultat på något sätt.

Musik

Föreläsning i biblioteket:

Jag söker på Climate change och fick 1400000 träffar. Det kan vara svårt för mig att hitta det här med vinterinriktning ....

Pgm-ledare:

Hur var det då med den där föreläsningen om hur man hittar och hanterar vetenskapliga källor? Strax så kommer lite söktips från Emil Erixon men först så ska vi till Julia Milder som var föreläsningen och träffade där studenten Josefin Erlandsson.

Reporter och Student:

Ska du skriva uppsats nu under våren?

Ja, det är planen.

Det är C-uppsats då?

Ja, precis.

Du var ju precis på den här föreläsning som vi hade här i biblioteket och som handlar om referenshantering. Vad får du för känslor inför uppsatsskrivandet så här efter föreläsningen?

Föreläsningen var bra, speciellt det där med referatmarkörerna. Hur man kan tänka kring de olika rösterna. Även hur man söker på ett bra sätt på hemsidan. Även om man klarar mycket själv så är det bra med lite extra tips.

Bibliotekarie:

Det kan vara ganska svårt att göra bra sökningar innan man vet vilka ord som brukar användas inom det ämnet. Så därför är det bra att söka ganska brett. Man kan kanske börja med att söka efter lite böcker som är översiktliga på ämnet. Man kan titta på tidigare uppsatser som andra har skrivit. Där man kan få tips på ämnesområde eller litteratururval till exempel. Sedan är det väldigt bra att titta på vetenskapliga artiklar till exempel för att få den senaste forskningen. Och då handlar det ju också om att man känner till var man söker efter dem. På till exempel bibliotekets sida kan man söka i artikelsökrutan till exempel.

Pgm-ledare:

Och om man söker där och hittar massa resultat. Hur gör man för att få ned det liksom? Tänker att det kan vara jättemånga resultat?

Bibliotekarie:

Ofta är ju problemet antingen att man tycker att man hittar alldeles för mycket kanske hundratusentals resultat eller så tycker jag att man inte hittar någonting. Och där handlar det om att man får prova sig fram med att kombinera olika sökord på olika sätt för att försöka få en, som du säger, rimlig träffmängd. För man måste också vara lite snäll mot sig själv för att det är ju ingen som förväntar sig att man ska läsa 1000 artiklar. Så därför måste man försöka söka fram dem som är mest relevanta för sig själv.

Pgm-ledare:

Om man då söker på massa olika ställen och så hittar man massa källor och tänker att det här är superintressant, det är precis det jag vill skriva om. Men hur vet man om det är en bra källa?

Bibliotekarie:

Man måste alltid vara noga med att tänka kring vem det är som står bakom den här texten som jag läser och det handlar både om vem som har skrivit den men också vem är det som

har publicerat den. Till exempel om man kan se att det är en forskare knuten till ett universitet som har publicerats i en vetenskaplig tidskrift då kan man känna sig ganska säker på att det rör sig om seriös forskning. Det finns ju en mängd olika sorters material som man kan ha nytta av såklart i sin uppsats eller i sitt självständigt arbete. Inom vissa ämnen kanske man tittar på rapporter från myndigheter och det kan ju ibland vara svårt kanske att skilja mellan rapporter som har givits ut av en statlig myndighet eller rapporter som givits ut av andra intresseorganisationer som kanske har en agenda med det dem skriver. Så att man får alltid vara källkritisk när det kommer till att titta på vem som är avsändaren. Det gäller ju alltid när man söker efter material.

Pgm-ledare:

Ja, för jag tänker att det kan finnas rapporter som är intressanta för ens ämne men som inte ges ut via ett universitet av olika intresseorganisationer eller tankesmedjor och så vidare. Om man då tänker att det här vill jag verkligen använda i min uppsats men det inte vetenskapligt. Hur hanterar man sådant?

Bibliotekarie:

Om vi pratar om den typen av rapporter då är det oftast så att det kanske i rapporten hänvisas till forskning och där skulle jag rekommendera att om man har möjlighet så är det ju alltid att fördra att man söker upp originalkällan och tittar på vad är det faktiskt som står i den och inte litar på dom som har sammanställt forskningen andra steg helt enkelt. Det är ett sätt man kan tackla det här på. Sen om man står med en källa framför sig som man själv har kommit fram till att jag tycker nog att den här verkar relevant men jag skulle vilja bolla det någonting då skulle jag också alltid rekommendera att man tar hjälp av sin handledare också som man har som ofta har stor ämneskunskap och som säkert kan ge vissa råd och riktlinjer även där. Så kan man ju också vända sig till biblioteket om man har frågor.

Pgm-ledare:

Vad kan man få för stöd i biblioteket? Vad hjälper ni till med som träffar studenterna?

Bibliotekarie:

Dels så träffar vi ganska många studenter vid våra undervisningstillfällen om man läser vid en institution som bokar undervisning från biblioteket till exempel inför att man ska skriva uppsats. Då kan man få möjlighet att lära sig mer djupgående om informationsökning.

Men alla studenter vid universitetet kan också komma till biblioteket. För närvarande så har vi en drop-in service som vi kallar för Sökhandledning. Det är måndag till torsdag på Frescati biblioteket och då kan komma oanmält till biblioteket och få individuell sökhanledning. Dvs. att man kan få lite personlig guidning i hur man kan tänka kring sinasökningar, man kan få hjälp med att veta vilka databaser som finns och vilka som kan vara relevanta för sitt ämne och där brukar ofta uppstå diskussioner kring källors trovärdighet och så vidare.

Pgm-ledare:

Och sen när man sitter och skriver och har man hittat med så bra material Hur ska man tänka kring det här med att referera och varför är det så viktigt att referera?

Bibliotekarie:

Det är väldigt grundläggande kring allt vi skriver här i universitetet att man alltid måste visa vem man bygger vidare på. Vare sig man skriver en doktorsavhandling eller en vetenskaplig artikel eller ett självständigt arbete på grundnivå så måste man alltid vara väldigt tydlig med att ange sina källor. Det handlar ju om att man börjar inte från noll utan bygger vidare på det som andra har kommit fram till tidigare. Och för att läsaren ska kunna lita på att det man skriver är sant, att kunna kontrollera det så är det väldigt viktigt att man alltid är tydlig med vad som kommer från någon annan och det är också därför det är så viktigt att man har referenser och en litteraturlista med i alla sina arbeten så att det är enkelt för läsaren att leta upp den här källan. Både om han eller hon vill kontrollera att det stämmer men också för att den personen kanske blir intresserad av att läsa mer.

Reporter och student:

Hur känns det nu när du ska ta dig an det här ändå hyfsat stora projektet att skriva en C-uppsats?

Ja, men det är lite blandat. Tycker det ska bli roligt att skriva uppsatsen eftersom jag har arbetat ett tag innan och pluggar igen så att jag ser det som en stor möjlighet att få fördjupa sig i något jätte spännande, men det är klart att det är en stor elefant som får äta i små tuggor.

Musik

Pgm-ledare:

Du har lyssnat på det 13:e avsnittet av Bakom bokhyllan. Vi som gör podden är Julia Milder som du hörde här på slutet, Urban Göransson också jag Karl Edqvist. Signaturen vi använder i Bakom bokhyllan är hämtad ur stycket Die Zeit-ung komponerad av tonsättaren Stefan Levin. All annan musik är släppt som Creative Commons. Du hittar låtlistan på bibliotekets webbplats su.se/bibliotek

Där hittar du också kontaktinformation till oss som gör podden och det finns massa filmer och andra tips för dig som skriver uppsats. Och just det hur gick det då till slut för den här användaren Ubbe1? Jodå, hen fick godkänt på sin uppsats. Så lycka till med skrivandet och om två veckor så kommer nästa avsnitt som är lite extra inriktad till dig som inte riktigt vet vad du ska söka till hösten. Hej då så länge!